

Reinoud, tenger gebouwd, met bril en een stoppelbaardje, studentikoos, soms verstrooid als een professor, bergschoenen en ribfluwelen broek geaccentueerd met een eenvoudig hemd, ging op weg naar de Stammenhof. Hij liep de oprijlaan af en draaide bij de verharde weg gekomen naar links de Oliemolenweg op. Deze Oliemolen was onherkenbaar verbouwd waarvan alleen in het metselwerk van de kant van de Geleenbeek te zien was waar de as van het molenrad naar binnen was gegaan. Precies waar een hardstenen molengat was opgevuld met baksteen. De rest van deze muur bestond uit mergelsteen. Hij liep verder en dacht aan het zogenaamde Stammenderbos. Het Stammenderbos is een bosgebied in de gemeente Schinnen in de Nederlandse provincie Limburg. Het ligt ten noordoosten van Spaubeek, ten zuidoosten van Sweikhuizen en maakt deel uit van het natuurgebied het Geleenbeekdal dat beschermd wordt door de Vereniging Natuurmonumenten en is onderdeel van het Europese Natura 2000-project. Het bos is een hellingbos en ligt op de noordelijke helling van het Geleenbeekdal en de zuidwestelijke helling van het Stammenderveld, een terras van Plateau van Doenrade. Aan de voet van het hellingbos stroomt de Geleenbeek, met aldaar de Olie-watermolen bij buurtschap Oude Kerk en de Sint Jansmolen. Op

het plateau staat aan de noordoostzijde de hoeve Stammenhof, waarnaar het bos is vernoemd. Of was het juist andersom? Uit de context van de oorkonde uit 1280 blijkt dat de vroegst bekende vermelding van het toponiem Sweikhuisen op de huidige Stammenhof sloeg. Deze ligt aan de rand van een steile berg. Er werd een zogenaamde 'Schwaighof' genoemd. Later breidde de naam van dit complex zich ook uit tot het gehucht, dat op de westelijke flank van de berg ontstond. Op een niet nader te bepalen tijdstip heeft die hoeve de nieuwe naam Stammenhof gekregen, die blijkbaar aan het nabij gelegen Stammenbos werd ontleend. Boven op de berg ligt aan de rand van het Stammenderbos de indrukwekkende hoeve Stammenhof (het huis met het rode dak) ligt, een middeleeuwse boerenhoeve die in 1696 afbrandde en weer werd opgebouwd. De hoeve aan de Stammen is nog steeds in functie (akkerbouw). De huidige hoeve stamt, volgens de muurankers aan de zuidoostzijde, uit 1864. De grote graanschuur is echter uit 1772, terwijl het woonhuis uit 1911 stamt. Er zijn nog enkele oudere onderdelen, zoals een 17e eeuwse kelder en enkele lage poortjes die uitkomen op de binnenplaats. Er is sprake van een aagte. Het woonhuis kent een bloktandversiering. Frappant is dat de grote graanschuur van de Biesenhof ook uit 1772 stamt.

De verklaring hiervoor is dat het de landbouw omstreeks 1770 voor de wind ging. De graanopbrengsten waren groot en leverden voldoende financiële armslag om de veelal lemen graanschuren te vervangen door grotere gemetselde schuren. De Stammenhof is een Provinciaal Monument. Een typische Limburgse boerderij in een gesloten carré-vorm (van het typisch Limburgse, gesloten type - zie Etzenrade). Hierdoor was zo'n hoeve een verdedigbare vesting tegen roverbendes zoals de Bokkenrijders. Ten tijde van deze bendes woonde er op deze zelfde Stammenhof een schepen van Schinnen. In de buurt liggen de toponiemen de Stammender boomgaard, de Stammender gewande en de Moulj (veldbrandoven).

De tegenwoordige eigenaar vermoedt, dat een schuur nog dienst heeft gedaan als tiendschuur voor de Heren van Terborgh. Al sinds het stenen tijdperk hebben mensen steeds weer gevonden, dat de plek van de Stammenhof, hoog boven het Geleendal, een prachtige plaats is om uit te rusten van de jacht te genieten van het uitzicht en van de zonsondergang. Dat blijkt uit de collecties vuurstenen, werktuigen zoals klingen, pijlspitsen, bijlen en kernstenen die op de akkers rond Stammenhof zijn gevonden.

1.

Reinoud en Karen waren gekomen in hun MPV vanuit Utrecht. Ze hadden uiteindelijk de Stammenhof gevonden. Het was hun wintervakantie. Er was al vorst aan de grond. Reinoud had van zijn professor de opdracht gekregen om een dissertatie te schrijven over aagten. Die moesten daar in de buurt voorkomen, had hij gezegd. Zoals gewoonlijk deed Reinoud wat de professor zei en vroeg hij of ze hun wintervakantie niet in Zwitserland, maar in Zuid-Limburg konden doorbrengen. Karen had even moeten slikken, maar ze wist hoe het Reinoud aan z'n hart ging en ze had toegestemd. Tot aan Geleen liep alles gesmeerd. Toen moesten ze de berg op tot aan het kerkje, maar eigenlijk toch weer verder. Ze waren in Sweykhuisen en boven op het plateau lag de imposante carré-boerderij die Stammenhof heette. Ze werden welkom geheten door Florian en Janet de bezitters van de hoeve.

2.

‘Welkom in het land van de bokkerijders’, zei Janet tegen Karen en Reinoud.

‘Waar zijn die bokkerijders dan?’, vroeg Reinoud.

‘Die zijn al eeuwen geleden opgeknoopt’, zei Florian.

‘Ze hebben hier gevangen gezeten’, zei Janet.

‘Onder bij het kasteel Terborgh.’

‘Bekend is het verhaal van Wijn Wijnen, een enorme sterke kerel, die in de nacht van 22 oktober 1743 zijn dwangbuis en zijn boeien verbrak, een dichtgemetseld raam uit de muur rukte en verdween. Pas zeven jaar later werd hij opnieuw opgepakt. Ook één van de leiders is hier gestorven, zei Martijn. Het verhaal gaat hoe Geerlingh Daniëls zelfmoord wilde plegen door twee maal zijn mes in zijn buik te stoten, zodat de ingewanden eruit puilden. Vijf dagen later stierf hij op het kasteel van Schinnen aan ontsteking van deze wonden. Hij had op geen vragen willen antwoorden, verklikte niemand en verklaarde ‘dat hij geen zaligheid wilde hebben’. De vilder sleepte het lijk naar de executieplaats en het werd aan een been aan de galg opgehangen.’

‘En er zijn nog meer verhalen, maar die vertellen we je later wel’, zei Florian. Ze gingen naar Terborgh. Reinoud beklom de balustertrap en kwam op de eerste verdieping. Het eerste wat hem opviel was een 17^e eeuwse schouw.

‘Mooi wonen’, zei hij.

‘Een mooie kapel hebben jullie’, zei Reinoud op een gegeven moment.

‘Deze op de binnenplaats tegen de gevel aangebouwde kapel (uit 1613) werd door een Roermondse bisschop in 1625 gewijd’, zei Florian.

‘De kapel heeft twee glas-in-lood ramen met onduidelijke motieven, en drie muren naar de binnenplaats toe, waarboven drie mergelstenen zijn aangebracht, te weten (van links naar rechts)

‘MAR’ (Maria), IHS (Ichtus/Christus) en ANA (Anna), zei Florian. Het wordt gebruikt voor huwelijksvoltrekkingen. Verder staat hij leeg.’

‘Er is in die kapel wat bijzonders gebeurd’, ging Florian verder.

‘De ter dood veroordeelde bokkenrijders werden, na aankondiging van het vonnis, zoals het gebruikelijk was, in een verlicht vertrek opgesloten om nog enkele dagen van het leven te genieten en tot voorbereiding van een christelijke dood. Bij gebrek aan voldoende vertrekken viel Henske (Joannes Catsberg(h) jr., alias ‘Henske van Nagelbeek’) de eer te beurt in de groten zaal van het kasteel Ter Borg opgesloten te worden. Hij zag kans om met zijn zware blok aan het lijf en met bovenmatige krachtinspanning zich zover vooruit te brengen, dat hij in de aan de zaal grenzende slotkapel terecht kwam. Toen de wachters hem wilden terugbrengen, beriep hij zich op de